

23. marts 2021

Til Justitsministeriet

Sendt pr. mail til statsogmenneskeretskantoret@jm.dk
med kopi til anel@jm.dk

Dansk Journalistforbunds hørings svar vedrørende forslag til lov om beskyttelse af whistleblowere, sagsnummer 2019-60-0035

Dansk Journalistforbund
Medier & kommunikation

The Danish Union of Journalists

Gammel Strand 46
1202 København K
Danmark

+45 3342 8000
dj@journalistforbundet.dk
journalistforbundet.dk

Dansk Journalistforbund, DJ, skal hermed fremkomme med sit hørings svar vedrørende ovennævnte forslag til lov.

DJ vil i dén forbindelse henvise til det hørings svar, som Oluf Jørgensen, Åbenhedstinget, har indgivet og i dén forbindelse erklære os enige i den samlede kritik, der kommer til udtryk i hans sammenfatning, som er delvist gengivet herunder.

Fra DJ's side vil vi først og fremmest fremhæve kritikken af, at lovforslaget begrænser området for whistleblowing til "alvorlige overtrædelser og andre alvorlige forhold".

Det er DJ's synspunkt, at dette vil medvirke til at bringe tvivl om, hvorvidt en medarbejder vil have en ret til at kunne viderebringe oplysninger om et konkret forhold.

Fra DJ's side vil vi desuden kritisere de meget restriktive betingelser, der sættes op i lovforslaget for beskyttelse af whistleblowere, der offentliggør oplysninger om overtrædelser.

Efter DJ's opfattelse har det i flere tilfælde vist sig at have en stor samfundsmæssig betydning, at en whistleblower har offentliggjort oplysninger om konkrete forhold.

De betingelser, der angives i lovforslaget, vil ganske givet indskrænke denne mulighed.

I Oluf Jørgensens sammenfatning hedder det videre:

"...Lovudkastet undtager straffesager, der er anmeldt til politiet og sager, hvor administrative myndigheder har fundet grundlag for straf. Undtagelsen vil begrænse mulighederne for at opklare alvorlige sager og er i strid med direktivet. Det samme gælder undtagelser for whistleblowing om forsvaret og efterretningstjenester.

Beskyttelse forudsætter, at whistlebloweren har rimelig grund til at tro, at oplysninger holder sig inden for lovens anvendelsesområde. Desuden skal whistlebloweren overholde særlige betingelser for indberetning eller offentliggørelse.

Lovudkastet følger direktivets minimumskrav om intern indberetningskanal. For at få beskyttelse skal intern indberetning ske til en person eller enhed, der er udpeget af arbejdsgiveren til at modtage og håndtere whistleblowing. Lovudkastet sikrer ikke beskyttelse, når oplysninger om overtrædelser bliver givet direkte til ledelse, kolleger eller fagforening.

Lovudkastet vil oprette en enhed ved Datatilsynet til at modtage ekstern whistleblowing. Denne enhed skal benyttes ved indberetning om alle mulige overtrædelser – lige fra økonomisk svindel til seksuel chikane. Enheden får ikke kompetence til at sikre dokumentation eller håndhævelse, men kan efter vurdering sende en indberetning videre

til en myndighed, der har kompetencen. Lovudkastet sikrer ikke ved indberetning af forhold direkte til en tilsynsmyndighed, der har kompetence på området, eller politiet.

Lovudkastet har restriktive betingelser for offentliggørelse. Direktivet giver udtrykkelig mulighed for at sikre mere ytringsfrihed, men lovudkastet holder sig til minimumskravene.

Offentligt ansattes ytringsfrihed på egne vegne bliver ikke styrket af lovudkastet, der hverken følger forslag i Ytringsfrihedskommissionens betænkning om lovsikring (2020, del 2, side 571-585) eller fremmer ytringsfriheden, som er et punkt i regeringens "forståelsespapir" med støttepartier: Retfærdig retning for Danmark (side 17).

Direktivets minimumskrav til beskyttelse bliver ikke opfyldt på alle punkter. Lovudkastet har ikke regler om rådgivning og støtte. Beskyttelsen mod repressalier bliver svækket med bemærkninger, der lægger vægt på arbejdsgiverens hensigt, og camouflering af repressalier vil fortsat være mulig.

Lovudkastets forslag om tavshedspligt går langt videre end direktivets krav om beskyttelse af whistleblowers identitet. Justitsministeriet foreslår en særlig tavshedspligt, der omfatter alle oplysninger i forbindelse med indberetninger. En sådan tavshedspligt vil lukke for oplysninger i væsentligt højere grad end den almindelige tavshedspligt for offentlige forvaltninger og loven om forretningshemmeligheder.

Denne særlige tavshedspligt vil give maksimal beskyttelse af virksomheder og myndigheder mod offentlighed om overtrædelser og dermed hindre almenpræventiv effekt.

Mørklægningen vil undergrave direktivets formål om at styrke håndhævelse (art. 1). Lovudkastet har ingen bestemmelse om lovens formål.

Samlet set giver lovudkastet ikke større beskyttelse for whistleblowere end gældende ret.

Beskyttelsen efter loven om forretningshemmeligheder er på væsentlige punkter klart bedre.

Det snævre anvendelsesområde, omstændelige krav til indberetninger, restriktive betingelser for offentliggørelse og den særlige tavshedspligt betyder, at lovgivningen kun fører til omkostninger. Væsentlige samfundsøkonomiske fordele, der kunne opnås ved gode vilkår for whistleblowing, vil ikke blive realiseret. ..."

Hvis dette høringssvar giver anledning til yderligere spørgsmål eller kommentarer, står DJ gerne til rådighed, mail DJ@journalistforbundet.dk.

Venlig hilsen

Hans Jørgen Dybro
politisk konsulent
dybjournalistforbundet.dk